

Notat

---

8. april 2022
TPS/LOUKU
J.nr. 2021 - 7220

Besvarelse af bemærkninger fra møde i Finansministeriet den 11. januar 2022 om svindel med NemID og NemKonto

Baggrund

Finansministeren afholdt den 11. januar 2022 møde i Finansministeriet om omfanget af svindel med NemID og NemKonto. I forbindelse med mødet blev der givet en række bemærkninger, som besvares i dette notat. Svar på bemærkningerne er grupperet i en række emner. Flere af emnerne falder under Justitsministeriets og Erhvervsministeriets ressort, hvorfor der er indhentet bidrag herfra til besvarelsen.

Opgørelse af omfang af svindel med NemID og NemKonto

På mødet blev der stillet spørgsmål til, hvorvidt det er muligt, at der i højere grad benyttes gerningskoder og søgenøgler i afdækningen af omfanget af svindel med NemID og NemKonto. Hertil har Justitsministeriet oplyst følgende:

”Som det nærmere fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 3. november 2021 af spørgsmål nr. 8 (Alm. del) fra Folketingets Indenrigs- og Boligudvalg er svindel med NemID, MitID og NemKonto ikke selvstændigt kriminaliseret. Dette indebærer, at det derfor vil være uforeneligt med politiets anvendelse af gerningskoder i politiets sagsbehandlingssystem (POLSAS) at etablere en separat gerningskode for sådanne typer af svindel. Svindelen vil derimod være omfattet af visse bestemmelser i straffelovens kapitel 28 om formueforbrydelser, og registreringen af sagen vil derfor ske under anvendelse af en eller flere af de gerningskoder, som er knyttet til de eksisterende straffebestemmelser. Som samtidig tilkendegivet i besvarelsen har politiet dog besluttet at oprette en søgenøgle for henholdsvis NemID og MitID. Rigspolitiet har oplyst, at de to søgenøgler blev implementeret ved årsskiftet og vil derfor nu kunne anvendes ved registreringen af sådanne sager. Det betyder også, at det fremadrettet i videre udstrækning end i dag vil være muligt at skabe et overblik over omfanget af denne type af svindel.”

Notifikation ved NemID-transaktioner

Forud for mødet blev fremsendt en skriftlig bemærkning om, at der bør introduceres notifikation ved større NemID-træk eksempelvis ved beløb over 5.000 kr. Det vil give mulighed for at man kan reagere, hvis det ikke er en transaktion, som man selv har foretaget.

Hertil kan Digitaliseringsstyrelsen oplyse, at der er i NemID-løsningen i dag ikke er en underretningsfunktion i forhold til brugernes adfærd med deres NemID, som fx advarsel ved log-in fra ny enhed eller ved transaktioner over et vist beløb. I

NemID er det alene muligt at se, at NemID'et er blevet benyttet til autentifikation, og man kan ikke se, hvad en NemID-transaktion bliver brugt til. En sådan funktion vil være mulig i det kommende MitID, jf. nedenfor.

I oktober 2021 blev implementeringen af NemIDs afløser, MitID, igangsat. Med MitID styrkes sikkerheden, så det bliver sværere at udnytte andres digitale identitet. MitID forventes fuldt ud implementeret i 2022:

- I MitID-løsningen vil man altid få en besked (via appen, SMS eller e-mail), fx hvis ens MitID-app oprettes på en ny enhed. Derudover kan man vælge at få besked, hver gang ens personlige MitID bliver anvendt.
- Man vil altid få automatisk besked, hvis nogen får adgang til at ændre i ens personlige oplysninger i MitID. Hvis ændringen ikke er lavet af en selv, bør man herefter hurtigst muligt spærre sit MitID.
- Der er implementeret en karenperiode for ændringer i personlige oplysninger, således at ændringer først kan træde i kraft efter en time, hvorefter ændringen skal godkendes med MitID igen. Brugeren vil få besked både ved karenperiodens start og afslutning, hvilket giver brugeren tid til at opdage og reagere, hvis en svindler er i færd med at lave identitetstyveri.
- Derudover indføres også et sikkerhedstiltag, som gør det lettere for borgere at verificere, at ens MitID-oplysninger indtastes på en pålidelig hjemmeside, da mitid.dk-domænet altid vil blive vist, som sidste led i browserens adresselinje.

Hæftelse ved svindel med NemKonto og NemID

På mødet blev det drøftet, hvordan borgeres retstilling er i forhold til hæftelse ved økonomiske tab i forbindelse med svindel med NemID. Siden mødets afholdelse er Indenrigs- og Boligudvalget samt Retsudvalget orienteret om afrapporteringen for arbejdsgruppen om hæftelse ved svindel med NemID. Afrapporteringen er oversendt i forbindelse med orientering om høringen på lovforslag om kompensationsordning ved svindel med NemKonto den 26. januar 2022. Lovforslaget er fremsat den 7. april 2022.

Forud for mødet blev der fremsendt en skriftlig bemærkning om, at grænsen for, hvornår kunden hæfter ved svindel med NemID bør flyttes via lovgivningen, så kunden kun skal hæfte, hvis der er tale om ”særdeles grov uagtsomhed”. Hertil har Justitsministeriet oplyst følgende:

”Som det fremgår af afrapporteringen fra arbejdsgruppen om hæftelse ved svindel med NemID, fandt arbejdsgruppen, at de almindelige aftaleretlige regler sikrer en rimelig balance mellem hensynet til den borger, der har været udsat for misbrug, og til den tredjemand, f.eks. en långiver eller sælger, der i god tro disponerer i henhold til en erklæring, der er afgivet via NemID/MitID. Arbejdsgruppen fandt derfor ikke anledning til at foreslå regelændringer på området. Det er således det klare

udgangspunkt i dansk ret, at en borger ikke bliver aftaleretligt forpligtet af en erklæring, der uberettiget afgives i vedkommende navn (falsk) eller ændres efter afgivelse (forfalskning).”

Erhvervsministeriet har oplyst følgende fsva. udlånsvirksomhedernes pligt til at oplyse forbrugerne om reglerne for hæftelse ved svindel med NemKonto og NemID:

”Banker og forbrugslånsvirksomheder er forpligtet til at vejlede deres kunder om, hvad de skal gøre, hvis de udsættes for, at deres NemID bliver stjålet og/eller misbrugt. Banker og forbrugslånsvirksomheder skal således orientere en kunde om de regler, der gælder på området, hvis kunden kommer med en indsigelse imod et lån eller køb af ydelser, fordi kunden mistænker identitetstyveri. De skal også orientere kunden om mulighederne for at få denne indsigelse prøvet. Endelig skal de orientere om, at hvis kunden har været udsat for tyveri – og i øvrigt ikke har handlet uforsvarligt med dennes NemID-oplysninger – så vil låneaftalen kunne være ugyldig, og lånet vil ikke kunne inddrives. Adfærd, der ikke flugter hermed, vil være et brud på god skik-reglerne.

Erhvervsministeren har den 14. marts 2022 sendt et brev til låneudbydernes interesseorganisationer for at gøre opmærksom på låneudbydernes forpligtelser efter god skik-reglerne, hvis deres kunder bliver udsat for at deres NemID bliver stjålet og/eller misbrugt.”

Keylogger-sager

Forud for mødet blev der fremsendt en skriftlig bemærkning om, at kommunerne bør tage forholdsregler i forbindelse med ”keylogger-fænomenet” på bibliotekerne. Indenrigs- og Boligudvalget har derudover efter ønske fra ikke-medlem af udvalget (MFU) Karina Lorentzen (SF) stillet et spørgsmål relateret til emnet jf. BOU alm. del spm. 152. I forbindelse med besvarelse af spørgsmålet blev der indhentet oplysninger fra KL om sagen. Indenrigs- og Boligudvalget har modtaget besvarelse af udvalgsspørgsmålet jf. BOU alm. del spm. 152, som der til besvarelsen af bemærkningen i øvrigt henvises til.

Det kan hertil bemærkes, at der den 10. februar 2022 faldt dom i en keyloggersag, hvor ni personer blev idømt tilsammen 41 års fængsel for svindel og forsøg på svindel med keyloggere på offentligt tilgængelige computere på biblioteker.

Politiets prioritering af NemID-svindel

På mødet blev der bemærket, at politiet bør opprioritere arbejdet med NemID svindel. Justitsministeriet har hertil oplyst følgende:

”Den it-relaterede økonomiske kriminalitet er et kriminalitetsområde, der har været i vækst over de seneste år. Der er samtidig tale om sagstyper, der stiller store krav til politiet, både når det gælder kompleksitet og kompetencer.

For regeringen er det afgørende at sikre borgernes tryghed, og det gælder selvsagt både fysisk og digitalt. Derfor var indsatsen mod it-relateret økonomisk kriminalitet også et centralt tema i forhandlingerne om flerårssaftalen for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023. Med flerårssaftalen er der således iværksat flere initiativer på området, herunder et arbejde med at undersøge mulige nye initiativer om at forebygge og forhindre – såkaldt ”disruption” – af it-relateret kriminalitet, ligesom det er aftalt at se på, politiets og anklagemyndighedens mulighed for at inddrage relevante hensyn, når det besluttes, om en sag skal efterforskes. Endvidere er den Nationale enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) oprettet. Med NSK samles de mest specialiserede politi- og anklagerfaglige kompetencer for at stå stærkere i kampen mod den komplekse, organiserede og økonomiske kriminalitet. Det er derfor også forventningen, at etableringen af NSK på sigt vil styrke indsatsen mod digital kriminalitet.

Svindet med NemID er et område, som NSK er meget opmærksom på, og hvor forebyggelse spiller en helt central rolle. NemID svindel er svær at løse med traditionelle politimetoder, idet den finder sted i folks private e-mails og via telefonopkald. NSK har derfor fokus på at advare borgere og give dem råd og vejledning til, hvordan man forebygger og beskytter sig bedst muligt.”

Der blev ligeledes givet udtryk for, at strafferammen for kriminaliteten på området ikke er tilstrækkelig. Til besvarelse af heraf, har Justitsministeriet oplyst følgende:

”Det kan generelt oplyses, at bedrageri i samhandel vil kunne straffes efter straffelovens § 279, mens misbrug af NemID vil kunne straffes efter straffelovens § 279 a. Efter straffelovens § 285 straffes sådanne lovovertrædelser som udgangspunkt med fængsel indtil 1 år og 6 måneder, idet straffen dog kan stige til fængsel indtil 8 år, når forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 2.”

Identitetssikring af forbrugerne i forbindelse med lån

På mødet blev der ligeledes udtrykt ønske om, at der skal stilles flere krav til identitetssikring af brugerne i forbindelse med optagelse af lån. Erhvervsministeriet har hertil oplyst følgende:

”Banker og andre virksomheder, der yder lån til forbrugere, er foruden reglerne om kreditværdighedsvurdering i kreditaftaleloven, underlagt regler om kundekendskabsprocedurer i medfør af hvidvaskreglerne. Reglerne om kundekendskabsprocedurer har til formål at sikre, at virksomheden kender identiteten på den enkelte kunde.

Reglerne om kundekendskabsprocedurer indebærer bl.a., at virksomheden skal indhente identitetsoplysninger på kunden. Disse skal omfatte navn og cpr-nummer. Virksomheden skal kontrollere de indhentede identitetsoplysninger ved en

pålidelig og uafhængig kilde. Det kan f.eks. være ved opslag i CPR-registeret, oplysninger fra Skatteforvaltningen eller offentligt udstedte legitimationsdokumenter, som f.eks. pas, kørekort eller NemID. Hvor meget dokumentation en virksomhed skal indhente vedrørende en kunde, beror på virksomhedens risikovurdering af den konkrete kunde.

Såfremt en virksomhed i forbindelse med kundekendingsproceduren får mistanke om, at der kan være tale om en stjålet identitet, skal virksomheden indhente de nødvendige oplysninger til om muligt at kunne afkræfte dette.”

Inddrivelse af lån

På mødet drøftede vi ligeledes de af medierne omtalte sager, hvor banker eller forbrugslånsvirksomheder fortsætter inddrivelse af en gæld ved domstolene, selvom virksomheden er bekendt med, at der er foregået svindel og det derfor ikke er pågældende borger, der har stiftet gælden og ikke hæfter for denne. Erhvervsstyrelsen har oplyst følgende fsva. grænserne for, hvornår en udlånsvirksomhed må forsøge at inddrive gæld, hvis forbrugeren har gjort indsigelse om identitetstyveri:

”Det vil være i strid med god skik, hvis en bank eller en forbrugslånsvirksomhed fortsætter inddrivelse af en gæld ved domstolene over for en kunde i en situation, hvor virksomheden har viden om, at vedkommende ikke har stiftet gælden eller ikke hæfter for denne. Dog vil der kunne være situationer, hvor en bank eller en forbrugslånsvirksomhed har mistanke om, at forbrugeren har handlet groft uagtsomt, hvormed denne kan hæfte for gælden. I disse situationer vil det være legitimt, at banken eller forbrugslånsvirksomheden fortsætter inddrivelsen af gælden, fx ved at få prøvet sagen ved domstolene.”

Rykkere og anlæg af sag ved domstolene

Det blev derudover bemærket, at pengeinstitutter ikke bør have lov til at sende rykkere eller sende sagen i retten ved formodet NemID-svindel før forbrugerombudsmanden er orienteret.

Erhvervsministeriet har hertil oplyst følgende:

”Da det vil være i strid med de gældende regler, hvis en bank eller en forbrugslånsvirksomhed sender rykkere eller forsøger at inddrive gæld, som banken eller forbrugslånsvirksomheden ved forbrugeren ikke har optaget og ikke hæfter for, vurderes et krav om, at virksomhederne ikke må sende rykkere eller sende sagen i retten før forbrugerombudsmanden er orienteret ikke at tilføre yderligere beskyttelse. Virksomhederne skal således helt afholde sig fra at sende rykkere eller sende sagen i retten.

Forbrugerombudsmanden har ikke pligt til at rådgive forbrugeren i sager om identitetstyveri.”